

รายวิชาสังคมศึกษา

รหัสวิชา สด๕๑๐๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

เรื่อง อิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

ครูผู้สอน ครูนจรัล สุขเจริญ

ครูสุกฤณา นกเทียน

อิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการตั้งถิ่นฐานได้
๒. สามารถวิเคราะห์ปัจจัยจากสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการตั้งถิ่นฐานได้
๓. ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการตั้งถิ่นฐาน

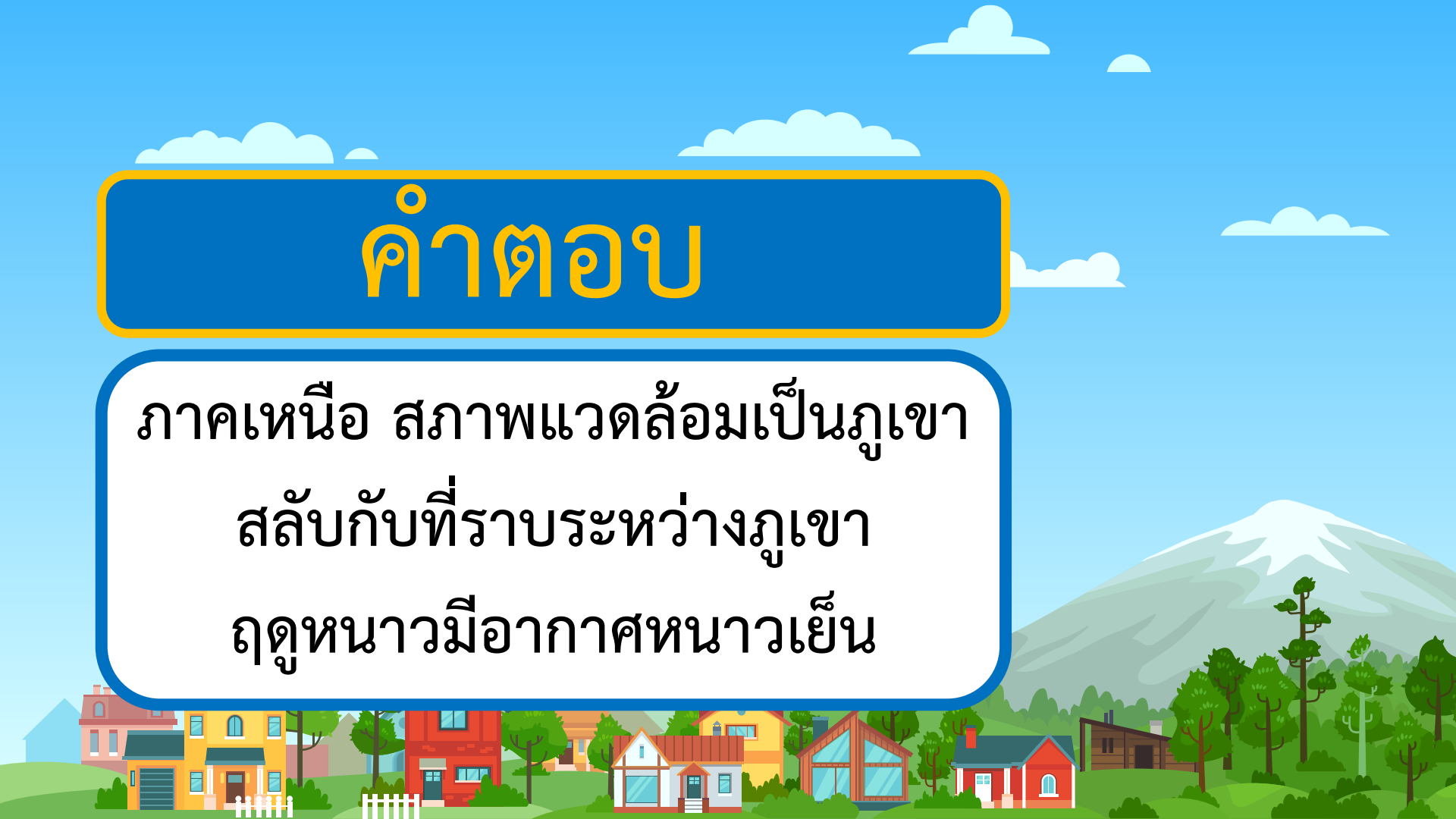
คำถามชวนคิด

ภูมิภาคที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนของ
ครอบครัวนักเรียน มีสภาพแวดล้อม
อย่างไร

คำตอบ

ภาคเหนือ สภาพแวดล้อมเป็นภูเขา
สลับกับที่ราบระหว่างภูเขา
ฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็น

http://119.46.166.126/self_all/selfaccess7/m1/683/lesson3/

<https://www.digitaltalentsvillage.com/cbt-banmung-nhua/>

<https://pixabay.com/th/>

การตั้งถิ่นฐาน

หมายถึง การเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย
แต่ละภูมิภาคประชากรย่อม
เลือกตั้งถิ่นฐานแตกต่างกัน
ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม
วิถีชีวิตการประกอบอาชีพ
ความสะดวกสบายในการเดินทาง

การตั้งถิ่นฐาน

ภาคเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคกลาง

ภาคตะวันออก

ภาคตะวันตก

ภาคใต้

ภาคเหนือ

มีการตั้งถิ่นฐานตามภูมิประเทศ
๒ ลักษณะ คือ การตั้งถิ่นฐานของ
คนเมืองหรือชาวล้านนาที่ตั้งถิ่นฐาน
อยู่บริเวณที่ราบระหว่างภูเขา หรือ
แอ่งที่ราบสำคัญ และการตั้งถิ่นฐาน
ของชาวเขาที่ตั้งถิ่นฐานบนภูเขาและ
สันเขาตามดอยต่าง ๆ

แอ่งที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานหนาแน่น

แอ่งเชียงใหม่-ลำพูน เป็นแอ่งที่ราบ
ขนาดใหญ่ของกลุ่มน้ำปิง
มีความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารใน
ดินสูงจึงเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญ
ประกอบด้วยนิคมอุตสาหกรรมลำปาง
จึงทำให้มีการอพยพเข้ามาอยู่อาศัยใน
แอ่งที่ราบเพิ่มมากขึ้น

แอ่งที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานหนาแน่น

แอ่งเชียงราย-พะเยา เป็นแอ่งใหญ่ที่ประกอบด้วยแอ่งเล็ก ๆ สลับกับภูเขาเตี้ยเป็นแอ่งที่ราบที่มีความสมบูรณ์จึงมีประชากรเข้ามาตั้งถิ่นฐานกันมาก

แองที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานหนาแน่น

ประกอบด้วยมีด้านการค้าชายแดน
ถาวรอยู่ที่ อำเภอแม่สาย
อำเภอเชียงแสน และเชียงของ
จังหวัดเชียงราย จึงเป็นปัจจัยดึงดูด
ให้มีการเข้ามาตั้งถิ่นฐานและ
มีการค้าขายระหว่างประเทศ

แ่งที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานหนาแน่น

แ่งลำปาง แ่งแพร่ แ่งน่าน เป็น
แ่งที่มีประชากรเข้ามาตั้งถิ่นฐาน
ประกอบอาชีพเกษตรกรรม
การทำอุตสาหกรรมเกี่ยวกับไม้
อุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผา

แองที่มีประชากรตั้งถิ่นฐาน

นอกจากนี้ยังมีแองแม่ฮ่องสอน แองแม่เสรีียง และแองขนาด เล็กต่าง ๆ เป็นแองที่มีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่บางเบา เพราะเป็น บริเวณสันเขา มีชาวเขาเผ่าต่าง ๆ กระจายอยู่ตามดอยต่าง ๆ และเดิมมักทำไร่เลื่อนลอยและเคลื่อนย้ายที่อยู่ไปตามพื้นที่ ที่อุดมสมบูรณ์กว่า

แอ่งที่มีประชากรตั้งถิ่นฐาน

ปัจจุบันประชากรเหล่านี้เปลี่ยน
วิธีการทำการเกษตรทำให้มี
การตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นหลักแหล่ง
และบางส่วนมีการเคลื่อนย้าย
มาทำงานในเมือง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มีภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง มีเนื้อที่
๑ ใน ๓ ของประเทศ ประชากร
ส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานเป็นหมู่บ้าน
เป็นชุมชน กระจายอยู่บนที่ดอน
โคก โนน เนิน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มีดินเป็นดินทรายจึงเกิดการทรุดพัง
ของตลิ่งริมฝั่งแม่น้ำ ประชากรไม่
นิยมตั้งถิ่นฐานชิดริมฝั่งแม่น้ำแต่
นิยมตั้งถิ่นฐานบนที่สูงไม่ไกลจาก
แหล่งน้ำ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในอดีตเส้นทางคมนาคมทางถนนไม่
ทั่วถึง ประชาชนจึงใช้เส้นทางรถไฟ
สายสำคัญ แต่ปัจจุบันมีการเข้าถึง
ของเส้นทางคมนาคมที่
สะดวกสบายมากขึ้น

ภาคกลาง

เนื่องจากภาคกลางเป็นที่ราบลุ่ม
และที่ลุ่มต่ำสุดของประเทศ จึงเป็น
ที่รวมของระบบลำน้ำสำคัญทุกสาย
แม่น้ำ ลำคลอง ปากแม่น้ำ จึงเป็น
พื้นที่ประกอบอาชีพและใช้เป็น
เส้นทางติดต่อคมนาคมตั้งแต่อดีต

ภาคกลาง

อีกทั้งยังถูกใช้เป็นแนวตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยด้วย จะเห็นได้ว่าประชากรในภาคกลางสร้างบ้านเรือนตามแนวสองฝั่งคลอง ฝั่งแม่น้ำ

ภาคกลาง

โดยมีการสร้างบ้านยกใต้ถุนสูง
เพื่อป้องกันน้ำท่วม
การสร้างบ้านส่วนใหญ่จะสร้างด้วยไม้
ต่อมาเมื่อบ้านเมืองพัฒนา
เส้นทางรถยนต์ ถูกสร้างขึ้น
ประชากรจึงตั้งถิ่นฐานตามแนวถนน

ภาคกลาง

เมื่อชุมชนและเมืองพัฒนาขึ้น
ประชากรเพิ่มมากขึ้น ที่อยู่อาศัย
ไม่เพียงพอ จึงมีการถมดิน
ถมคลอง เพื่อใช้สร้างหมู่บ้าน
จัดสรร คอนโดมิเนียม

ภาคตะวันออก

มีการตั้งถิ่นฐานบริเวณปากแม่น้ำแถบชายฝั่งทะเล
ตั้งแต่อำเภอเมืองชลบุรีถึงอำเภอสัตหีบ
จังหวัดชลบุรี
อำเภอบ้านฉางถึงอำเภอแกลง จังหวัดระยอง
อำเภอเมืองจันทบุรีถึงเมืองตราด

ภาคตะวันออก

ภูมิประเทศดังกล่าวก่อให้เกิด
การสร้างอาชีพ เช่น

บริการการท่องเที่ยว

อาชีพประมง

มีการสร้างท่าเรือเป็นจุดเชื่อมต่อการคมนาคมขนส่ง

ภาคตะวันออก

เกิดอุตสาหกรรมบริเวณ
ชายฝั่งเว้าแหว่งตามบริเวณชายฝั่ง
ตามบริเวณปากแม่น้ำในจังหวัด
จันทบุรีและตราด ที่มีการสะสมของ
ตะกอน โคลนตม กลายเป็นพื้นที่ป่า
ชายเลนและพោះเลี้ยงสัตว์น้ำ

ภาคตะวันออก

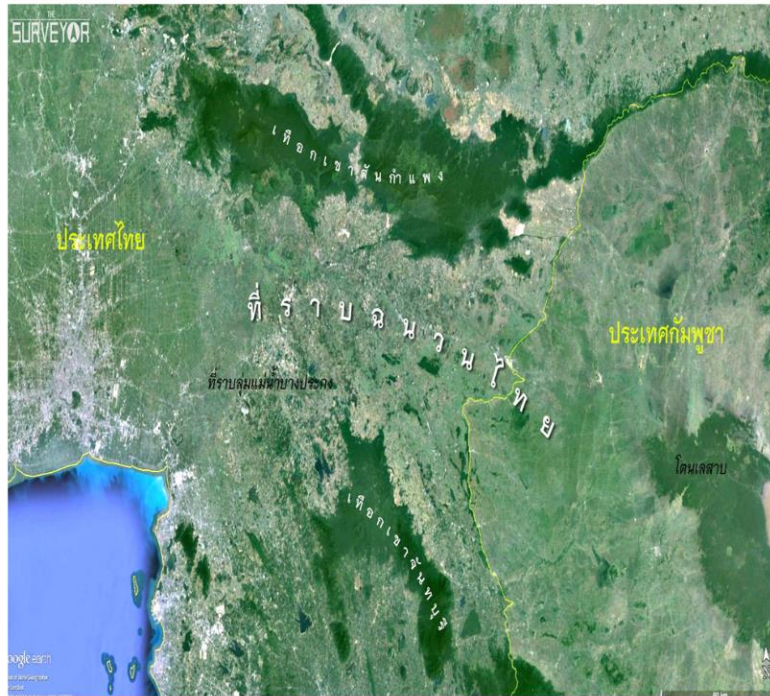
นอกจากนี้ยังพบการตั้งถิ่นฐาน
บริเวณเขตที่ราบ บริเวณที่ราบลุ่ม
บางปะกงและที่ราบฉนวนไทย
อยู่ในบริเวณจังหวัดฉะเชิงเทรา
ปราจีนบุรี และสระแก้ว

ภาคตะวันออก

บริเวณที่ราบเหล่านี้ จึงมีการทำปศุสัตว์ อีกทั้งยังมีการประกอบ
อาชีพผสมผสานหลายรูปแบบ เช่น แบบชาวนา ชาวสวน ชาวไร่
และชาวประมง

ความรู้เสริม

ที่ราบฉนวนไทย เป็นที่ราบที่เชื่อมต่อระหว่างที่ราบลุ่มภาคกลางของไทยกับที่ราบต่ำของกัมพูชา มีพื้นที่ครอบคลุมตอนบนของภาคตะวันออกเฉียงใต้แก่จังหวัดฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และสระแก้ว

ภาคตะวันตก

ประชากรส่วนใหญ่เลือกตั้งถิ่นฐานบริเวณที่ราบและที่ราบลุ่ม ได้แก่
ที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลอง ที่ราบลุ่มแม่น้ำเพชรบุรี

<https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%81%81>
<https://www.bangkokbiznews.com/social/1024>

ภาคตะวันตก

พื้นที่ดังกล่าวเหมาะสมแก่การเพาะปลูก
ทำการเกษตรกรรม เพราะ
มีความอุดมสมบูรณ์

https://www.sentangsedtee.com/today-news/article_129821

<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fdol.thaihealth.or.th%2FMedia%2FIndex%2F>

ภาคตะวันตก

นอกจากนี้ยังมีการตั้งถิ่นฐาน
แบบชาวไร่ บริเวณที่
ลาดเชิงเขาตะนาวศรีลง
มาทางตะวันออก

ภาคตะวันตก

มีการตั้งถิ่นฐานแบบชาวสวน
ตามลำน้ำแม่กลอง

ภาคตะวันตก

มีการตั้งถิ่นฐาน
แบบชานนาในที่ดอน
จังหวัดเพชรบุรี และราชบุรี

ภาคตะวันตก

และมีการตั้งถิ่นฐาน
แบบชาวประมง บริเวณปาก
แม่น้ำ เช่น จังหวัดเพชรบุรี
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ภาคใต้

ประชากรเลือกการตั้งถิ่นฐานบริเวณชายฝั่งปากแม่น้ำและรอบ ๆ ทะเลสาบมาก่อน เป็นที่ตั้งถิ่นฐานแบบชาวประมง

ภาคใต้

ต่อมามีการกระจายการตั้งถิ่นฐานไปสู่
บริเวณทิวเขาตอนกลางคาบสมุทร
จึงมีการตั้งถิ่นฐานแบบชาวสวน ชาวไร่

ภาคใต้

ส่วนบริเวณแถบปากแม่น้ำ และบริเวณ
สันทราย ชายฝั่ง มีการตั้งบ้านเรือนอยู่
เป็นกลุ่ม เป็นหมู่บ้าน

ภาคใต้

มีทั้งการประกอบอาชีพประมง และ
การตั้งถิ่นฐานแบบชาวสวน ชาวไร่
เช่น การปลูกยางพารา

สวนปาล์ม

สวนมะพร้าว

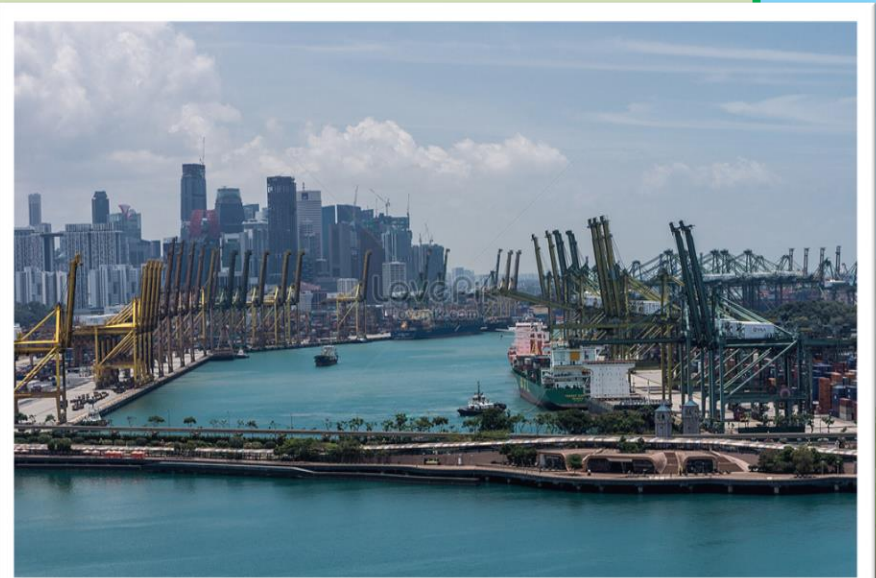
ความรู้เสริม

ท่าเรือที่สำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่

ท่าเรือสิงคโปร์ ประเทศสิงคโปร์

ท่าเรือแคลง ประเทศมาเลเซีย

ท่าเรือมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์

<https://th.lovepik.com/image-501027235/singapore-singapore-port.html>

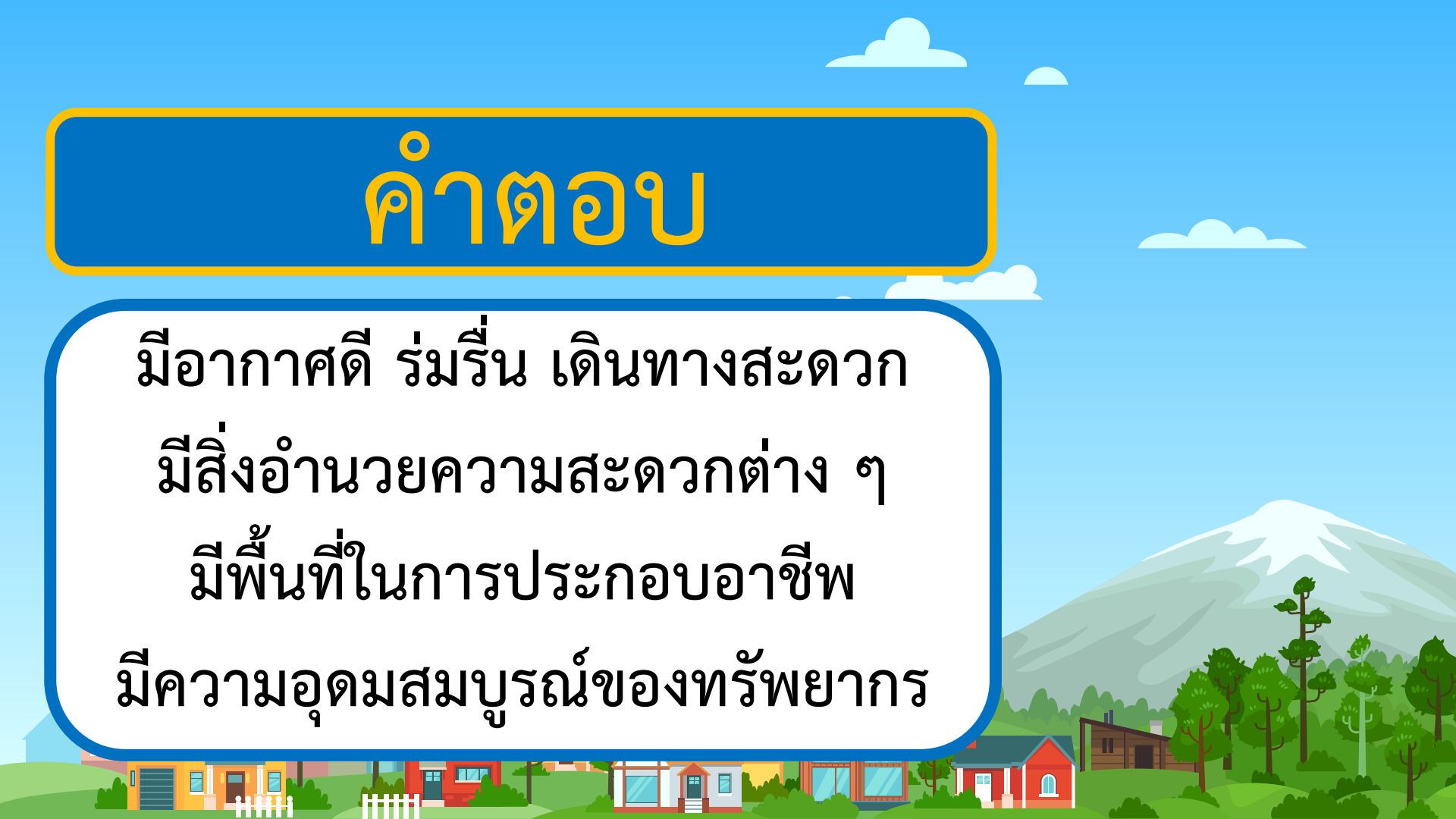
คำถามชวนคิด

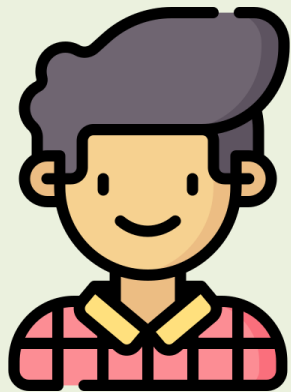
ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างปัจจัยของ
สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ที่มีอิทธิพลต่อ
การเลือกตั้งถิ่นฐาน

คำตอบ

มีอากาศดี ร่มรื่น เดินทางสะดวก
มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
มีพื้นที่ในการประกอบอาชีพ
มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร

ชั้นปฏิบัติ

คำชี้แจง : ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ ๑
เรื่อง อิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

คำชี้แจง

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

ให้นักเรียนทำใบงานที่ ๑
เรื่อง อิทธิพลต่อลักษณะการ
ตั้งถิ่นฐาน

คำชี้แจงครูปลายทาง

๑. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ ๑
เรื่อง อิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐาน
๒. ครูเดินดูและให้ความช่วยเหลือตาม
ความเหมาะสม

ใบงานที่ ๑ เรื่อง อิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐาน
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง ชุมชนและการเปลี่ยนแปลง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง อิทธิพลต่อลักษณะการตั้งถิ่นฐาน
รายวิชา สังคมศึกษา รหัส ส๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง : ให้นักเรียนบอกถึงลักษณะสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับการตั้งถิ่นฐานของ
ประชากรในภูมิภาคต่างๆ

ลักษณะสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับการตั้งถิ่นฐาน

ใบงานที่ ๑

ลักษณะสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับ
การตั้งถิ่นฐาน

ภาคเหนือ ตั้งถิ่นฐานบริเวณ
ที่ราบระหว่างภูเขา
แอ่งที่ราบและบนดอยต่าง ๆ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มีภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง
ประชาชนกระจายอยู่บนที่
ดอน โคก โนน เนิน

ภาคตะวันออก ตั้งถิ่นฐาน
บริเวณปากแม่น้ำแถบ
ชายฝั่งทะเล

**ลักษณะสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับ
การตั้งถิ่นฐาน**

ภาคกลาง ตั้งถิ่นฐาน
บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ
ริมแม่น้ำ และลำคลอง

ภาคตะวันตก ตั้งถิ่นฐาน
แบบชาวไร่บริเวณที่
ลาดเชิงเขา ตั้งถิ่นฐานแบบ
ชาวสวนตามลำน้ำแม่กลอง

ภาคใต้ ตั้งถิ่นฐานบริเวณ
ชายฝั่งทะเลทั้งฝั่งอ่าวไทย
และทะเลอันดามัน

สรุปบทเรียน

การตั้งถิ่นฐานของประชากรในแต่ละภูมิภาค ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสภาพแวดล้อม โดยส่วนใหญ่นิยมตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณที่ราบที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การตั้งถิ่นฐานที่แตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค ย่อมส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพของประชากรในภาคนั้น ๆ

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง อิทธิพลต่อการย้ายถิ่นฐาน

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบงานที่ ๒

เรื่อง อิทธิพลต่อการย้ายถิ่นฐาน

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

